אחרי ב

א. תנן במס' יומא[1] (בסוף עבודת כהן גדול ביום הכפורים) „קדש ידיו ורגליו ופשט [בגדי זהב] הביאו[2] לו בגדי עצמו ולבש ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש".

בסיום המשנה „ויו"ט הי' עושה כו'" יש גורסין[3] „עד שיצא"[4] במקום „בשעה[5] שיצא" (וכן כתב הרמב"ם בספר היד[6]).

וכתבו מפרשים[7] בפירוש גירסא זו, ש„אין הכוונה שמיד בצאתו מן הקדש הי' עושה היו"ט באותו היום שהרי הי' מתענה, אלא למחר הי' עושה אותו[8], וזהו דקדוק הרמב"ם שכתב ויו"ט הי' עושה על שיצא בשלום מן הקדש ולא כתב בצאתו [כפי שאומרים בנוסח סדר עבודת יום הכפורים] אע"פ שהוא יותר לשון קצר . . האריך בלשונו לאשמועינן כי למחר הי' עושה".

אבל כבר הקשו על זה[9], שהרי „אפשר . . שהי' נמשך עד הערב אחר הטבת הנרות עד שלובש בגדי עצמו, ו־הולך בכבוד מתהלך בתומו, באופן שכ־שהגיע לביתו הי' לילה[10] ויהי' בצאתו[11] דוקא".

ב. ונראה לומר ששתי הגירסאות תלויות בשני הטעמים שישנם[12] על יו"ט זה:

א) היו"ט הי' בתור הודאה על שיצא ממקום סכנה[13], ע"ד ארבעה צריכים

---

1) פ"ו מ"ד (ע, א).

2) כ"ה במשנה שבמשניות. ובמשנה שבבבלי (בחצע"ג) וירושלמי שלפנינו „ירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו כו'". אבל ראה מלאכת שלמה שם. שינויי נוסחאות למשניות שם. דק"ס שם. — וראה לקמן הערה 36.

3) הובא בשינויי נוסחאות למשניות ודק"ס שם. וראה מלאכת שלמה למשניות שם.

4) או „שיצא" (שתוכנו כמו „על שיצא") — ראה הנסמן בהערה הקודמת.

5) או „כשיצא" (משנה שבמאירי. וראה רא"ש יומא סוף סדר עבודת יוהכ"פ). — ובסדר עבודת יום הכפורים אומרים „בצאתו".

6) הל' עבודת יוהכ"פ ספ"ד. וכ"ה גם נוסח המשנה בפיהמ"ש שלו (נדפס במהדורת קאפח).

7) ס' עבודת ישראל (לר' ישראל קמחי. אזמיר, תצז) וס' עבודת תמה (לבעל שדה יהושע על ירו־שלמי) על סדר עבודת יום הכפורים.

8) וכ"ה באבודרהם בפירושו על סדר עבודה (נדפס בתשלום אבודרהם). י"מ במאירי יומא שם (אלא ששם הטעם — כי „היאך הכין לו מבערב על הספק"). ובסידור יע"ץ בתחלת דיני עש"ת (ב־„עדות בן נכר רומי . . ממה שראו עיניו") „וביום שאחריו הי' עושה סעודה גדולה כו'".

9) שושנים לדוד על משניות יומא שם. — ובמאירי יומא שם משמע, שפשטות פירוש המשנה היא שהי' בערב.

ולהעיר מסעודת מוצאי יוהכ"פ משום שב"ק יוצאת ואומרת לך אכול בשמחה (שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ד ס"ט).

10) וראה סידור יע"ץ שם „הרבה מהשנים לא הי' כה"ג יכול להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם העובר ורבוי הגדול כו'". ע"ש.

11) אבל להעיר, שבעל שושנים לדוד בספרו שפעת רביבים (על סדר עבודה) פי' „בצאתו ב־שלום" — „בשביל שיצא בשלום ולא מת".

12) ב' הסברות הובאו במחזיק ברכה (לה־חיד"א) או"ח סרי"ט. ע"ש באורך.

13) ראה גם שפעת רביבים (שהועתק בהערה 11).

להודות כו'[14] — שהרי אם הכהן גדול אינו ראוי לא הי' יוצא מן הקודש בחיים, שלכן כשהתפלל שם „לא הי' מאריך ב־תפלתו שלא להבעית את ישראל"[15], וכמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות[16], ש־„אילו הי' מתאחר היו מפחדין שמא אירעו מיתה כי הרבה כהנים גדולים היו מתים בקדש הקדשים אם לא היו ראוין או אם ישנה דבר במעשה הקטרת".

ב) היו"ט הי' „לפי שנתרצו מעשיו לפני השם ב"ה ויצא בשלום"[17] (או משום „רוב שמחתו . . כי עמד לשרת לפני ה' לפני ולפנים"[18]).

ובהתאם לשני טעמים אלה הוא השי־נוי בין שתי גירסאות הנ"ל — „בשעה ש־יצא" או „על שיצא":

הגורסין „בשעה שיצא בשלום כו'" ס"ל כטעם הב' הנ"ל, שהיו"ט הוא על עבודת היום כו' [ולכן לא גרסי „על ש־יצא", כי יציאת הכה"ג בשלום מן הקדש אינה סיבת היו"ט], היינו, דזה שזמן ה־יו"ט הי' תיכף בהמשך לגמר העבודה[19], מדגיש שהיו"ט בא בקשר לעבודת ה־כה"ג בקודש [ומה שהתנא מדייק „בשעה שיצא בשלום כו'", ה"ז משום שזהו סימן שהעבודה נתקבלה].

משא"כ הגורסין „על שיצא בשלום מן הקדש" ס"ל כאופן הא' הנ"ל, שהיו"ט הי' הודאה של הכה"ג על שיצא בשלום מן הקודש — וכפשטות משמעה של הלשון „על שיצא בשלום", שהיו"ט הוא על זה „שיצא בשלום" (ולא שזהו רק סימן שהעבודה נתקבלה).

[ואולי יש לומר יתירה מזו, שלטעם זה (שהיו"ט הי' הודאה פרטית של ה־כה"ג) עשה הכה"ג את היו"ט בדוקא שלא „בשעה שיצא כו'" (היינו אפילו לא בלילה, כשכבר מותר באכילה, כנ"ל), אלא רק למחר. כי לטעם זה שהכה"ג הי' מודה לה' „על שיצא בשלום", ע"ד ארבעה צריכים להודות כו' — לכאורה הי' צריך להביא קרבן תודה[20] על הצלה זו, ומסתבר שחגיגת ההודי' שלו היתה בסמיכות להבאת קרבן התודה[21]. וכיון שלא הי' יכול להקריב את תודתו עד למחר, לכן איחר את היו"ט עד אז. — אבל כיון שלא נמצא חיוב תמידי זה בשום מקום עכצ"ל שאינו. והטעם י"ל שאין מקום כלל לומר שכפרת בנ"י —

14) ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טושו"ע או"ח סרי"ט.

15) משנה יומא פ"ה מ"א (נב, ב).

16) שם. — וראה גם הל' עבודת יוהכ"פ פ"ד סה"א „שמא יאמרו מת בהיכל".

17) אבודרהם שם. וראה גם עבודת ישראל שם.

18) מחזיק ברכה שם (בשם ר' יצחק זרחי' אזולאי). — ובמאירי יומא שם ש„לא אירע בו שום פסול ולא שום מקרה רע".

19) ודלא כמפרשים הנ"ל הערה 7, שפירשו שמה שאומרים (בנוסח סדר עבודה) „בצאתו . . מן הקודש" — לאו דוקא, אלא הכוונה למחר (וראה שפעת רביבים הנ"ל (הערה 11) ועוד, שפי' „בצאתו" — „בשביל שיצא").

20) להעיר מהסברא שהובאה במחזיק ברכה שם, שהיו"ט הי' ע"ד ברכת הגומל — וברכת הגומל במקום קרבן תודה נתקנה (רא"ש ברכות פ"ט ס"ג. וראה רש"י צו ז, יב).

ובפרט כמו שמשמע מפשטות לשון אדה"ז (שו"ע או"ח מהד"ת ס"א ס"ט. וראה שם במהד"ק סט"ו) „ואם יודע שנתחייב באיזה קרבן כגון . . תודה לארבעה הצריכים להודות" (והוא ע"פ של"ה במס' תענית שלו (רב, ב) „אם אני חייב קרבן תודה") — שהבאת תודה הוי חובה (ולא רשות). וראה השקו"ט בשד"ח אסיפת דינים (ופאת השדה לשם) מערכת ברכות (כרך ד תשעה, ב. כרך ח א'תשמו, ב ואילך).

21) ולהעיר, שיום הבאת קרבן הוי יו"ט להמביאו (תוס' רפ"ד דפסחים, מירושלמי שם).

מעמידה את המכפר בסכנת מות ודאית עד שצריך להביא קרבן תודה ע"ז! וה־טעם – שמרגיל א"ע וכו'].

ג. אלא שיש מקום לדון בשיטת ה־רמב"ם שהביא הך ד„ויו"ט הי' עושה כו'" – דלכאורה הוא ספר הלכות ולא סיפור דברים[22] [ואף שהכה"ג הי' נוהג עשיית יו"ט זה, כהך דארבעה צריכים להודות, אין זו הלכה[23]].

ואף שבתחילת פרק זה[24] מקדים הרמב"ם „סדר כל המעשים שביום זה כך הוא", והיינו שבפרק זה לא בא להש־מיענו הלכות עבודת יום הכפורים, אלא לספר „סדר כל המעשים", כפי שנעשו בפועל [שלכן חזר הרמב"ם ושנה כמה פרטים בפרק זה, אף שכבר כתבם ב־פרקים הקודמים, כיון שבו הוא מתאר „סדר כל המעשים"] – מ"מ, הרי מובן ש־כוונתו ב„סדר כל המעשים שביום זה" היא למעשים השייכים בתוכנם לעבודת יום זה: וע"פ הנ"ל בשיטת הרמב"ם [שנקט כהגירסא „על שיצא בשלום", ו־היינו דס"ל שעשיית היו"ט היתה (לא על שעבודתו נתקבלה כו', אלא) על יציאתו בשלום] הרי אין היו"ט שייך ל„המעשים שביום זה": לא מיבעי לפי הסברא (הנ"ל) שעשה את היו"ט רק למחר, הרי ודאי לא שייך לומר שהוא מ„המעשים שביום זה": אלא אפילו את"ל שלה־רמב"ם עשה היו"ט תיכף בלילה אחרי גמר עבודת היום – מ"מ, כיון שתוכנו הוא הודאה פרטית של הכה"ג ומנהגו, לא מתאים להכלילו ב„מעשים שביום זה"[25].

ואכן מודגש בלשון הרמב"ם, שהיו"ט לא הי' (רק) שמחה פרטית שלו. דהנה ב־משנה הלשון „ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו", ואילו הרמב"ם שינה בשתים: (א) נקט „וכל העם[26] מלוין אותו עד ביתו"[27], (ב) השמיט תיבת „לאו־הביו". והיינו להשמיענו, שהיו"ט של ה־כה"ג (לא הי' שמחה פרטית שלו, שחגג עם אוהביו בלבד, אלא) הי' שייך ל„כל העם"[28] שליוו אותו עד ביתו (ולכן השמיט תיבת „לאוהביו"[29]).

ועכצ"ל, שלדעת הרמב"ם, אף שהיו"ט הי' „על שיצא בשלום מן הקודש" [ולא על עצם עבודת יוהכ"פ], מ"מ שייך הוא להלכות עבודת יום הכפורים, ולכן השתתפו כל העם בהליווי והיו"ט שעשה, כיון שעבודתו ביוהכ"פ עושה הכה"ג בתור שלוחם ובא כוחם של כל ישר־אל[30].

---

22) משא"כ במשנה, שיש לומר (בדוחק עכ"פ) שהביאו דרך אגב, כיון שבפועל הי' הכה"ג נוהג לעשות יו"ט זה בכל פעם.

23) ואף את"ל שהי' חייב להודות כו' (ראה הערה 20) – אין חיוב זה שייך להל' עבודת יוהכ"פ.

24) פ"ד מהלכות עבודת יוהכ"פ.

25) ועפ"ז יומתק שבנוסח עבודת יוהכ"פ אומ־רים „בצאתו" דוקא (ע"ד „בשעה שיצא"), שמתאים להסברא שהיו"ט הי' על עצם העבודה, כנ"ל.

26) וכן במאירי יומא שם „כל הצבור מלוים". וראה גם סידור יעב"ץ הנ"ל הערה 10. – אבל בראש שבהערה 5 „ראשי העם וגדולים".

27) בגמ' שם (עא, ריש ע"ב) מסופר „והוו אזלי כולי עלמא בתרי". אבל לא מודגש שם שכן הי' בכל פעם.

28) אבל ראה מאירי יומא שם, „כל הצבור מלוים כו' יו"ט (רק) לכל אוהביו כו'".

29) כלומר: אף שהסעודה בפועל היתה רק „לאוהביו" (כמפורש במשנה), י"ל שהשמיט ה־רמב"ם „לאוהביו" להדגיש, שתוכן היו"ט שייך לכל העם. ודוחק. – ולהעיר מ„התמים" ח"ב (ע' קכה [קי, ב]) „וכל ישראל היו הולכים עמו כו' ובבואם לחציריו היו שולחנות ערוכות כו' והיו כולם שמחים בשמחה גדולה כי נתכפרו להם כל עוונותיהם".

30) ראה משנה יומא (יח, ב. רמב"ם הל' עבודת

ד. ויובן זה בהקדים עוד שינוי בלשון הרמב"ם לגבי לשון המשנה:

במשנה נאמר בקיצור „ומלוין אותו עד ביתו", ואילו הרמב"ם מוסיף לפנ"ז „ויוצא לביתו וכל העם מלוין אותו עד ביתו", שמובן שהכהן גדול הי' „יוצא לביתו", ומדוע הוסיף הרמב"ם תיבות אלו על לשון המשנה?

גם צריך ביאור, מהו הדיוק בהיציאה לביתו דוקא, דלכאורה, למאי נפק"מ בכלל לאן יוצא הכה"ג, אם לביתו או למקום אחר[31]?

ומשמע מזה, שהיציאה לביתו היא גם כן חלק ממעשיו של הכה"ג ביום זה. ולכן שינה הרמב"ם מלשון המשנה (ששם הובאה היציאה בסוף היום רק בשייכות להמלוין) והקדים „ויוצא לביתו" (בהדגשה על הכה"ג) — בהמשך לכל עשיותיו שלפנ"ז המתוארות ברמב"ם, שלאחרי ש„מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב ולובש[32] בגדי עצמו" הוא „יוצא לביתו" (אלא שאופן יציאתו לביתו הוא, ש„כל העם מלוין אותו עד ביתו").

ויש להבין, במה נחשב ענין זה (שהוא „יוצא לביתו") כאחד מפרטי עבודת הכה"ג ביום זה?

ויש לומר הביאור בזה:

זה שהכה"ג „יוצא לביתו" נחשב כגמר וסיום עבודתו ביוהכ"פ, דכיון שראשית עבודתו היא בזה ש„שבעת יום קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו"[33], כפי שלמדין[34] מימי המלואים או ממ"ת שעבודת יוהכ"פ דורשת מצב של פרישות הכה"ג מביתו [שמזה מובן, שאין הפרישה ענין צדדי[35], כדי שיוכל להכין את עצמו כדבעי, אלא שתוכן ענין העבודה דורש שיהי' במצב של פרישות מביתו] — הרי נמצא, שהחזרה (יוצא) לביתו הוא הסיום וגמר העבודה שלו.

ולכן הביא הרמב"ם גם היציאה לביתו (ואופנה) ב„סדר כל המעשים שביום זה", ולא הסתפק בתיאור עבודתו עד יציאתו מן המקדש, כי גם מעשה היציאה לביתו הוא בכלל ה„מעשים שביום זה"[36].

ויש לומר, שזהו גם הטעם שיציאת הכהן גדול לביתו היתה באופן כזה, ש„כל העם מלוין אותו", שי"ל שאין לוי' זו רק מטעם כבוד[37], אלא (בעיקר) כדי להראות ולהדגיש שהיציאה לביתו היא חלק ממעשי יום זה השייכים לכל העם, כנ"ל.

ועפ"ז מובן גם בנוגע להמשך לשון הרמב"ם, „ויו"ט הי' עושה על שיצא בשלום מן הקדש" — שמחד גיסא משמע שהיו"ט הוא על היציאה בשלום (ולא

יוהכ"פ פ"א ה"ז) „אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחנו ושליח ב"ד". וראה חינוך מצוה קלו. — וראה לקו"ש חכ"ב ע' 22.

31) ולהעיר שלעיל (פ"ב סה"ב) כתב הרמב"ם רק „ולובש בגדי חול ויוצא". ובקרית ספר לרמב"ם כאן מסיים הפרק עם „ולובש בגדי עצמו" (בהשמטת כל הסיום).

32) ולהעיר שגם כאן שינה הרמב"ם מלשון המשנה „הביאו לו בגדי עצמו ולבש", וכתב רק פעולת הכה"ג „ולובש בגדי עצמו".

33) משנה ריש יומא. רמב"ם הל' עבודת יוהכ"פ פ"א ה"ג.

34) יומא ב, א ואילך. שם ג, סע"ב ואילך.

35) ע"ד הפרישה מאשתו משום חשש כו' (יומא ו, א. רמב"ם שם). וראה תשב"ץ ח"ג סל"ז.

36) ולהעיר מהגירסא (הובאה לעיל הערה 2), שקודם לבישת בגדי עצמו הי' טובל.

37) ראה אבודרהם ועבודת ישראל על סדר עבודה. מאירי וחדא"ג מהרש"א יומא עא, ריש ע"ב. וע"פ המבואר בפנים י"ל, שטענת הכה"ג (ב-

הודאה על העבודה), ולאידך הי' יו"ט זה שייך לכל העם (שהיו מלוין אותו), כנ"ל – דכיון שגם היציאה מן הקדש היא חלק ממעשי הכה"ג ביום זה (שלא נגמרה בשלימותה עד שנמצא בביתו), שכולם עשה הכה"ג – שלוחם של כל ישראל, הרי גם השמחה "על שיצא בשלום מן הקדש" (היינו השמחה על גמר העבודה), היא שמחת כל העם כולו.

ה. ויש לבאר תוכן הענין ד"יוצא לביתו" בעומק יותר:

בעבודת יום הכפורים מצינו חידוש מיוחד, שכפרת הפר של הכה"ג היתה לא רק עבורו בלבד אלא גם עבור "ביתו"[38], "ביתו זו אשתו"[39] [נוסף על אחיו הכהנים[40]]; וענין זה (שצ"ל כפרת "ביתו") נוגע לכללות עבודת היום, וכפסק הרמב"ם[41] שעבודות היום "הכל עשוי בכהן גדול נשוי שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו".

והדברים צריכים ביאור, מפני מה אמרה תורה שעבודת כהן גדול ביום הכפורים צריכה להעשות ב"כהן גדול נשוי"? וביותר יפלא שהרי העבודה עצמה צריכה להעשות דוקא מתוך פרישות מביתו[42] (ואשתו[42]).

ויש לומר אחד מהביאורים בזה[43]:

כפרת השעיר של יוהכ"פ היא כפרה על כל ישראל, כמ"ש הרמב"ם[44] "שעיר המשתלח לפי שהוא כפרה על כל ישראל כהן גדול מתודה עליו על לשון כל ישראל", והיינו שהכהן גדול אומר הווידוי בשליחות כל ישראל[45].

אבל לאידך פסק הרמב"ם[46] שאין השעיר מכפר על כל עבירות שבתורה אלא אם "עשה תשובה"[47], והיינו, שכפרת השעיר, שהוא של צבור (ולא יחיד), והבא על ידי כה"ג שהוא שליח צבור דכל ישראל, אינה חלה על היחיד אא"כ עשה תשובה.

ונמצא, שבכפרה זו יש דבר והיפוכו: עם היות שהשעיר הוא ענין של צבור [שפירושו – דבר השייך לכלל כולו, מבלי שייכות מיוחדת ליחיד[48], ע"ד ממון צבור, שצ"ל "מוסרו לצבור יפה יפה"[49], הרי ביחד עם זה כפרת השעיר על הצבור היא באופן שחלה על כל יחיד בפני עצמו[50], ואם לא עשה היחיד תשובה חסר אצל יחיד זה בכפרה זו.

סיפור דיומא שם) על שמעי' ואבטליון על ששבקוהו, לא הי' משום שחס על כבודו (ולהעיר מריטב"א שם), אלא מפני שמעשה יום זה דורש שיהיו מלוין אותו עד ביתו.

38) פרשתנו טז, ו. משנה יומא לה, סע"ב. רמב"ם שם פ"ד ה"א.

39) משנה ריש יומא.

40) משנה יומא מא, ב. רש"י פרשתנו שם, יא. רמב"ם שם. וראה תו"כ פרשתנו שם, טו. שבועות יג, ב ואילך. רמב"ם שם פ"ב ה"ו.

41) שם פ"א ה"ב.

42) נסמן בהערה 35.

43) הביאור ע"ד הקבלה – ראה פי' הרמ"ק לסדר עבודת יוהכ"פ. לקוטי לוי"צ על הזהר (כרך ב' ע' שיב).

44) הל' תשובה פ"א ה"ב. וראה גם הל' עבודת יוהכ"פ פ"ב ה"ו.

45) וראה מנ"ח מצוה שסד (ו, סע"א).

46) הל' תשובה שם.

47) ורק על ה"קלות" מכפר גם בלי תשובה (רמב"ם שם. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 124 ואילך).

48) וראה לקו"ש חכ"ז שם (ע' 130) שמטעם זה י"ל שלא שייך "לבעט" בכפרת השעיר. ע"ש.

49) ר"ה ז, ריש ע"ב. ועוד.

50) להעיר ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (קובץ תהלים (בסוף תהלים אהל י"י) ע' 204. אגרות קודש שלו חי"ד ע' קלא ואילך), שהתשובה דר"ה היא

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים שה־כה"ג הביא פר לכפרת עצמו ולא דיו בזה שהוא כלול בכפרת כלל ישראל[51] – כי להיותו שלוחם של ישראל בעבו־דת וכפרת יום הכפורים, היו גם בו שני ענינים אלו, שהוא איש צבור, שלוחם ובא כוחם של כל ישראל, ולאידך לא נתבטלה ממנו (בענין זה גופא) מציאותו בתור יחיד, עד שהביא פר אשר לו ל־כפרת עצמו.

ומטעם זה גופא הצריכה תורה שיהי' הכהן גדול „נשוי", ושיכלול את „ביתו" בכפרת עצמו, כי בזה מודגש, שזה שמביא „פר" לעצמו ומתודה עליו, עושה זה (לא בתור „צבור", שכל מציאותו אינה אלא בשביל הכלל, אלא) בתור איש פרטי.

ובזה יש לבאר מ"ש הרמב"ם, שבגמר עבודת היום „יוצא (הכהן גדול) לביתו", שפירושו (כנ"ל) שזה גופא הוא חלק ממעשה העבודה – כי זה ש„יוצא ל־ביתו" אינו רק להורות שכבר נגמרה עבודתו ובמילא כבר הותר לו לחזור ל־ביתו, אלא אדרבה, היציאה לביתו מהותה היא – סיום ותכלית עבודת יום הכפורים, שהיא הכפרה הנפעלת אצל היחיד, שאצל הכהן גדול התבטא זה בכפרת ביתו (כנ"ל).

ו. ביאור הענין ע"ד החסידות:

עבודת הכהן גדול ביום הכפורים היתה בתכלית הפרישות והקדושה, וב־פרט בכניסתו לקה"ק, המקום המקודש ביותר בעולם (במקום), ביום הכפורים, היום המקודש ביותר בשנה[52]. אבל תכ־לית הכוונה אינה הפרישות מן העולם, אלא להמשיך קדושה בעולם, בלשון ה־מדרש[53] (שהובא בתניא[54]), לעשות לו ית' „דירה בתחתונים".

ומטעם זה, תיכף לאחרי סיום עבודת יוהכ"פ, „יוצא (מיד) לביתו" – מן הקצה אל הקצה בלי שום „ממוצע" בינתיים – כי זוהי תכלית כל עבודתו ומעמדו ו־מצבו המופלא בעת עבודתו ביוהכ"פ בקדה"ק, להמשיך קדושה זו גם „בביתו".

וזהו גם תוכן היו"ט שעשה „על שיצא בשלום מן הקדש" – ע"ד לשון חז"ל[55] בנוגע לר' עקיבא, ש„נכנס בשלום ויצא בשלום", שכניסתו לפרדס היתה באופן ש„יצא בשלום", כיון שכניסתו לפרדס היתה „בשלום", היינו לא בשביל היציאה מן העולם, אלא כדי שתהי' לו תוס' חיות בעבודתו למטה נשמה בגוף[56] – וכן בכהן גדול, שלמרות גודל ההתעלות שלו ופרישותו מן העולם בכניסתו ל־קדש הקדשים, הנה „יצא בשלום", וזה בא לידי ביטוי בכך שתיכף ביציאתו מן הקדש – „יצא לביתו", כדי להשלים כוונת הבריאה, לעשות לו ית' „דירה בתחתונים" דוקא.

(משיחת ש"פ ראה תשמ"ו)

תשובה כללית, והתשובה דיוהכ"פ – תשובה פרטית, לפרט החטאים כו'.

51) הטעם בפשטות הוא כמחז"ל (יומא מג, ב) „כך היא מדת הדין נותנת מוטב יבא זכאי ויכפר על החייב".

52) וע"י הכה"ג – הכי מקודש בבנ"י.

53) תנחומא נשא טז. ועוד.

54) רפל"ו.

55) חגיגה יד, ב (כגירסת הע"י. ירושלמי שם פ"ב ה"א).

56) ראה סד"ה אחרי מות תרמ"ט (סה"מ תרמ"ו־תר"נ ע' רנט ואילך) – נאמר לפני מאה שנה (משנת הדפסת שיחה זו). לקו"ש ח"ג ע' 990. ועוד.